

РАДНИЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

УРЕДНИШТВО

И
АДМИНИСТРАЦИЈА

НАЛАЗЕ СР

У ШТАМПARIЈИ

„ГУТЕНБЕРГ“

Број 5 пара

Изаде сваки дан

ГРЧКА

Досад су свега две балканске државе представљале по један велики знак питања: Бугарска и Румунија. У последње доба придружује им се и трећа: Грчка. Њено држање постаје све неодређеније, њена ситуација све замагљенија. Нема више ни трага од многохваљене балканске равнотеже и стабилности, коју је тобож требао створити Букурешки Уговор; данас Грчка има један врло лабилан међународни положај.

Пре свега, она је много заострила односе са Енглеском. Пад Венизелосов Британија је схватила као своју увреду. И она је одмах предузела акцију према Грчкој. Почела је протестима а завршила пресијом. Данас је Грчка готово исто тако блокирана енглеским лађама као и Немачка. А то значи дарнути Грчку у живац, пошто је поморски саобраћај главни извор њеног привреднога живота. И место да допушта, енглески челични обруч све се више стеже, као што нам то јутрос саопштавају очајни телеграми из Атине.

Већ сам тај корак Енглеске значи не само неповерење него и једно извесно непријатељство према Грчкој. Начин, међутим, на који је то Енглеска извела значи још и потцењивање и малтретирање грчког поморског пигмеја. Наиме, енглески посланик у Атини није сматрао за потребно ни да саопшти ту крупну одлуку своје владе Гунарисовој влади, него ју је просто објавио преко извесних грчких листова, и *на тај начин* стазио до знања и грчкој влади и осталима заинтересованима! Ми немамо никаквих симпатија према политици коју представља Гунарисов кабинет; баш напротив; и ми смо то зимус, пишући о спору Венизелос—Гунарис, отворено и јасно показали;

Па ни Француска, којој је некада Грчка била мезимче и која је у својој револуционарној прошлости подносила све напоре само да би рестаурисала Грчку у уверењу да тиме обнавља Омирову и Платонову Јеладу, ни Француска се не односи

много боље према Грчкој. Крстарице Велике Републике каскају по Средиземном Мору за дреднотима капиталистичке Британије и попуњавају празнине у обручу који је Енглеска обавила око Грчке.

Према Русији никакво нарочито осећање у Грчкој није ни постојало. Њу за Русију не везују никакве историјске традиције ни нека уобрављена словенска солидарност. Уколико је и видела политику Тројног Споразума, то је била *англофилска* а не, као у Србији, русофилска политика. Данас међутим, када је главни циљ рускога ратовања освојење Цариграда, грчки грандомани који оће да са данашњим Константином наставе овде где је стао последњи Палеолог, осећају само нерасположење и ратоборност према својој „конкуренту“ са далекога Севера, који нема никаквих историјских светлих успомена везаних за Цариград: ни борбу плавих и зелених, ни скандалозне историје византијскога двора, ни узвишене сцене по циркусима...

Са четвртим чланом Споразума, са Италијом, односи стоје још горе. И на острвима и у Малој Азији претензије панјелинизма сусрећу се са рачунима талијанскога империјализма; и поставши мезимче Тројнога Споразума, Италија је Грчку направила пасторчетом Тројнога Споразума. Отуда грчки напади на Италију у целој Грчкој штампи; отуда бојкот грчких еспапа у талијанским пристаништима; отуда дипломатски протести и на једној и на другој страни.

Па ни са Србијом не изгледа да ствари стоје баш славно. *Самоуправа* је већ написала два уводна чланка о потреби и користи српско-грчке заједнице. То већ човека може да збуни

Самоуправа исто тако пише о потреби и користи покојне Балканске Заједнице... Врло често, *Самоуправа* има обичај да пледира за оне ствари које су већ пропале...

Шта више, српска влада је била принуђена да у једном демантију доказује како српско-грчки уговор о савезу није раскинут. То може да буде; то је још вероватно; али ипак велики број грчких листова непрестаном о томе пише, а *грчка* влада некако се не сећа да објави један овакав деманти као што је то урадила српска влада.

Као што рекосмо, политика данашње Грчке је врло неодређена а њена међународна ситуација врло

лабилна. Ту неодређеност и лабилност још више појачава одлагање новог, венизелитичког, парламента који се требао састати сутра, одлагање које је извршено „због болести краљеве“. И ко зна шта још све може бити са Грчком.

Али како се год окрене, остаје увек ова жалосна ствар: *Једне балканске државе служе Тројном Споразуму, друге служе, или ће служити, Двојном Савезу, — али ниједна не служи Балкану и Балканским народима! Сви ни б зб њу јмо туђе интересе ујорашњујући своју заједничку будућност!*

НА БРЗУ РУКУ

Пансловенски геније

Г. Рисша Одавић, професор, написао је још скоро један патристички комад од кога се много диже крса и подлазе жмарци. Ја сам га, будући да имам јак патристичизам и слабе нерве, једва издржао. Уопште, да сам нека власић, ја бих на ју предстојућу пуштао само оне који, поред узлзнице, имају још и уверење од социјалиста за нејвне болести да су пошто здраво и исправни.

Сад, што је г. Одавић написао тој комад, који се зове „Хеј Словени“, што ћу и да разумем. Прво: он је сад као неки чиновник у нашем Пресбириу, а у савршеној беслоудности и досади у којој живе чланови нашег Пресбирија може да подне свако чудо на памет. Сем тога, то је учињено у једном моменту патристичке екстазе: а у патристичизму се чине и много веће глупости.

Г. Одавић има дакле за овај свој комад (мал не рекох злочин!) две олакшавне илишћу ублажавне околности: прво беслоудност је и друго патристичко.

Али што ћемо рећи за Самоуправу која је, у јучерањем уводном чланку, пронашла да је ово сочиненије, које најзад и може наславити за гимназијалске позорице, чишова синџеза словенске мисли, а у речи стојећи г. Одавић као неки други Мицкијевић или Толстој! Зашто Самоуправа убија дух у војсци и у народу? Јер ако је то та Словенска Мисао која треба да подмлади досадашњу дегенерисану цивилизацију, онда ће богами цео свет дићи руке од даљег рајтовања и прићи нама социјалистима.

Заузеће Скадра

Један интересантан чланак Наје Фраје Пресе

Поводом заузећа Скадра од стране Црногораца, бечки лист Наје Фраје Пресе, који се у питањима спољне политике може сматрати као орган владин, изјавио је ово:

„Задовољство које осећамо у овом случају легитимно је и ми га исказујемо слободно. Када смо ми оно 1913 хтели да извршимо притисак на Црногорце да напусте Скадар, Талијани су се успротивили томе. Још тада се Италија упињала да нас понизи, па чак и да нас увуче у светски рат; и ако тај рат није тада букнуо то је било само због тога што Тројни Споразум још није био спреман. Данас су Срби и Црногорци постали господари једнога дела Арбаније — и Талијани су већ пожурили да се с њима заваде. Тек ће сад Срон и Црногорци увидети колико им је лакше било да се споразумеју с Аустријом.“

Енглеска и Грчка

Грчка тврди да њене лађе нису вршиле никакву контрабанду; али их Енглеска и даље држи под поштом

Британско посланство је објавило листу грчких бродова, које су савезничке крстарице задржале. Штампистиче да листа садржи имена свега 29 пароброда и једрилица, од којих само пет су грчки, а остали су сумњиве народности. Од тих 29 бродова 14 је пуштено без икакве резерве као из заблуде задржаних; четрна су пуштена пошто је узлапћен један део њиховог товара, као нпр. један од њих, који је имао око 15 килограма динамита чамењеног риболову у грчким водама; 11 бродова је задржано поглавито што су имали неуредне хартије или што су повредили трговинску блокаду Турске, за коју нису знали; неки пак бродови су задржани због подозривог товара. Очекује се да ће поморски суд ослободити и те бродове, од којих је један задржан што је носио уље; после тога ни једна лађа није више задржана. Коминикеу енглескога адмирала о ратној контрабанди примећује се, да и ако се листа таквих бродова ограничава на 29 лађа, ипак се готово сви бродови грчке трговачке морине и даље, непрестаном подвргавају прегледању и дуго задржавају без узрока и на њихову велику штету.

Италија и Грчка

Загустило

Саопштавају из Рима да је талијанска влада учинила и формалне протесте код грчког пуномоћног министра Коромилиса против напада грчке штампе на Италију.

А владин лист *Ђорнале д'Италија*, орган Солинов, иде и један корак даље. Он назива Грке „достојним синовима негдашњих гусара“, и додаје да гроф Боздари, који је талијански пуномоћни министар у Атини, место што држи конференције на којима убеђује Грке у пријатељство Италије, боље би урадио да се послужи оним средствима којима се служе Немци (поткулјивањем) и којима Грци не могу да одоле.

Организација производње у Енглеској

70.000 инжењера за израду војног материјала!

На апел енглеске владе за мобилизацију производње одазвало се 70.000 енглеских инжењера који су се ставили на услугу за израду ратног материјала потребног сувоземној војсци и флоти.

Енглеска и Арбанија

Шта каже Дељи Кроникл

У једној специјалној кореспонденцији, у броју од 1 јула, овај велики енглески лист излаже арбански проблем и закључује да се окупацијом Арбаније од стране Италије, Грчке и Србије арбанско питање не може пресећи, пошто ће и даље постојати један арбански народ од милион душа са својим националним тежњама и захтевима.

Шта мисли Бугарска

Интервју једног њеног министра

Софијски лист *Балканска Пошта* интервјуисао је једног министра из Радославовљевог кабинета, који је још уз то и шеф једне партије. На једно питање министар је одговорио ово:

Повољни услови за остварање националног уједињења Бугарске данас збиља постоје. Али ипак још није дошао онај најповољнији тренутак када би Бугарска са најмање жртава а са највише сигурности могла да оствари своје националне задатке.

Редактор *Балканске Поште* поставио му је онда ово питање: А зар ви не помишљате да такав један тренутак може никако и да не дође до краја самог рата, и не сматрате ли да у том случају треба предузети други неки начин акције? Министар му је одговорио ово:

— Ми сматрамо да ћемо најзад, при оштој ликвидацији, моћи да кажемо своју, реч са уверењем да ће се на њу обратити пажња. Међутим, да објављујемо рат ма којој суседној држави, то сад не мислимо, пошто налазимо да су прилике такве да би се таквим једним кораком живот Бугарске могао да изложи великим опасностима.

Уопште, ми не сматрамо да је оружје једино средство за тријумф бугарске ствари. Не; има и других средстава за поправку букурешке неправде. И тек када сва та средства буду исцрпена и када се уверимо да се добровољно ни на који начин неће уступити оно нашта претендујемо, ми ћемо онда проценити питање: можемо ли прибегнути последњем средству, рату, а да не бацимо Бугарској у пропаст.

Бугарска и Турска

Уздају се у кнеза Хоенлоа

Преговори између Бугарске и Турске стоје од једног извесног времена. У Софији су, као што нам то казују јутрошњи телеграми, дочекали са великим љубавностима кнеза Хоенлоа, који је отпутовао у Цариград да привремено, ради изванредне мисије, управља тамошњим посланством.

Изгледа да бугарски управљачи полагају на њега велике наде за успешне преговоре са Турцима.

Агентура Х. Хр. Фегели

Згрће злато а њени радници гладују

Ова је фирма толико повлашћена у Србији да јој је сваки екстра бар под свима околностима загарантован.

Кад српски сељак купи од ове фарме плуг, вршалицу, косачицу, копачицу или коју другу пољопривредну алатку, онда мора дати ако већ нема новаца облигацију од имања. Тако, да ни једно потраживање не може јој никада пропасти.

Овога пута кад рат траје, та ће фирма благодарећи оваквој обавези дужника за цело време вући интерес. Такву концесију ужива у Србији ова страна фирма; али како се она тек понаша према својим особљу за ово време рата?

Од 10—15 радника монтера и агената нико од мобилизације не добија ништа. Фирма се прави луда и глупа на сва тражења њезиних вишегодишњих службеника. За то ми захтевамо од инспектора Министарства Народне Привреде да интервенишу у корист службеника код ове фирме, и да је натерају на издавање бар једне половине плате. Зар радници да гиву, њихове породице да пркавају, а фирма да хари?

Купујте и читајте „Радевицке Новине“

Из фабричког рата

Жртва капитала

2 јула у фабрици шешира злогласнога Владе Илића откинули су зупци од машине *Јулка Илић* девојчици од 16 година целу десну руку.

Ми смо је видели у болници како јој висе конци и крв од истргнуте руке!

Радила је 1 динара дневно. У овој фабрици, као и осталим, не врши се закон о радњу. Због тога је и могло доћи до ове несреће која није усамљена.

Барон Влада Илић, и ако је у апсу, ипак има могућности да преко свога капитала убија и мрзвари животе пролетерки и да преко њихове крви згрће злато.

Капитализам је повлашћен свугде и у свима приликама, па ма му где госа био. Тако је нарочито у земљи Србији.

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

(ТЕЛЕГРАМИ ПРЕС-БИРО А)

ИЗНОШНИ ТЕЛЕГРАМИ

Уништена три турска пароброда

Петроград, 3 јула. — На Црном мору су четири турских пароброда уништена у борби против наших бродова. Уништени су два пароброда и неколико барки са угљем. Један наш подморски брод потопио је на уласку у Босфор један турски пароброд са шоваром и неколико једрилица.

Стање на руском фронту

Петроград, 3 јуна. — Саопштење главног генералштаба. — После бораба са нашим предстражама, непријатељ је 2 јула заузео десну обалу река Виндаве и Венше и наставио на неким секторима наступање на исток.

На фронту с оне стране Немца непријатељ је ноћу 2 јула извршио напад северноисточно од вароши Суваљки код села Глубокирова, где је освојио један део наших ровова из којих смо га одмах истерали једним противнападом.

На фронту Нарева наше су се шубе ноћу 3 јула повукле између Писе и Оржице да би заузеле центрисаније положаје на десној обали Нарева.

На именованом сектору непријатељ је извршио локалне нападе између Писе и Шкве.

Западно од реке Оржице знатне непријатељске снаге нападају на фронт Подосје—Цјеканов. У јутру 2 јула одбили смо два снажна немачка напада на десни бок означеног сектора против села Плошави и Брамура Свјаченија и то са великим губицима по непријатеља.

У области села Збике непријатељ је мало напредовао, али смо задржали његов покрет.

На левом боку Немци, који су без успеха напали прошле ноћи на сектор Грабово—Опинагура, претрпели су неуспех на 400 корака испред нашег фронта.

Између Цјеканова и Пицгорода долазило је сукоба између предстража.

На левој обали Висле северно од Пилице долазило је до пушкарања.

Јужно од Пилице непријатељ је 2 јула покушао офанзиву на двама друмовима, који воде из Радома на северо-запад и запад, али су нашим противнападима одбијени. На осталим секторима долазило је до сукоба између стражара.

Борбе на Галипољу

Лондон, 2 јула. — Званично. — После огорчено борбе преко целог дана 29 јуна десно британско крило и центар уз сарадњу француских трупа освојили

Синдикални преглед

Штрајк ковача

У радионицама Лазара Стојановића и Радивоја Павловића, лифераната државних потковлица у Нишу, објављен је прошле недеље штрајк, као што је већ и јављено у Радничким Новинама.

До сада послодавци нису пристали на захтев радника и ако су ти захтеви скромни с погледом на баснословну скупоту животних намирница, нарочито у Нишу.

Борба се и даље продужује са успехом тј. досад штрајкбрехера нема.

Стога у интересу радника и солидарности у класној борби опомињемо раднике металске (ковачке и браварске) да се не дају обмањивати на позив послодавца, док се не јави преко Радничких Новина.

су два реда турских јако брањених ровова, напредујући у дубину 200—400 јарда. Енглези су такође заузели два реда ровова на десној непријатељевој секцији, напредујући 400 јарда. На једној тачки су Турци повратили један део ровова, али је поморска дивизија опет заузела те ровове. У међу времену Французи су својим крајњим десним крилом допрли до ушћа Керевесдере; сви турски противнапади су одбијени и утврдили смо заузете положаје. Зарабили смо 422 Турчина.

ЈУТРОШЊИ ТЕЛЕГРАМИ

Кнез Хоенлоа на аудијенцијама у Софији

Софија, 5 јула. После аудијенције код Краља, кнез Хоенлоа, изванредни амбасадор Немачке у Цариграду, био је примљен код краљице. Амбасадор је јутро посетио Радославова. Вечерас пушће за Цариград.

Стање на руском фронту: Немци у општој офанзиви

Петроград, 4 јула. — Саопштење главног генералштаба. — На фронту Голдинген Муравјево непријатељ који се учврстио на десној обали Виндаве и Венше наставио је да напредује у правцу Тукум Алтауц.

У пределу источно од Попелијава притиснули смо непријатељеву пешадију.

На десној обали Оржице 3 јула настављена је огорчена борба на дугачком фронту. Непријатељ је са три пука нападао село Подосију, заузео га и прешао на леву обалу Оржице, отевши нам три топа, али бесним противнападом трупе немачке које су прешле Оржицу, биле су масакриране, топови им отети и непријатељ истеран из Подосије. Трупе сибирско-туркестанске које се бориле противу двапута надмоћнијега непријатеља показале су јединствену вредност и крајњу издржљивост.

У правцу Млаве повукли смо се јужно од Ешанова пошто је непријатељ удвојио своје резерве.

Северозападно од Радома козачка бригада 2 јула напала је аустријску извидницу близу села Мокржеца заробили 280 војника и 30 официра и отела два митралеза.

Између Висле и Буга непријатељ је ноћу између 3 и 4 јула предузео општу офанзиву.

Напади непријатељеви код потока Подлипе источно од Вилколаца и код Вихаве били су одбијени.

На левој обали Вјепше непријатељ је после упорне борбе нешто напредовао.

У вече 3 јула одржали смо фронт Изд-бече—Красностав.

На десној обали Вјепше непри-

јатељ је успео више пута преко ноћ између 2 и 3 јула да пређе наше жичане ограде али смо га сваки пут одбили ватром и бајонетима.

Јужно од Грубешева између реке Гучве и Буга непријатељ је неколико пута улорно нападао фронт Метели и Масломенча.

На сектору близу Теревина и Тихобук ноћу између 2 и 3 јула извршили смо успешно противнападе.

На Бугу делимичне нападе непријатељевог између села Крилова и вароши Сокала као и између села Клусова и Парлача срећно смо одбили. Ту смо задобили више стотина заробљеника.

На Дњестру и између Дњестра и Буга настављају се борбе без озбиљније измене на фронту.

Торпедована још једна турска лађа

Петроград, 4 јула. — У Црном Мору један наш подморски брод торпедовао је у пределу Хујргранда једну лађу натоварену угљеном.

За Србе

Лондон, 1 јула. — Мелбурски лорд-мар (Аустралија), послао је српском посланику у Лондону 2500 фунти стерлинга сакупљених у корист фонда за помоћ Србима, који је организовао.

И Талијани воде рат

Рим, 4 јула. — Званично. — У Карнији, непријатељ је, користећи се маглом и мраком извршио по подне и увече 1 јуна два напада између Монте Кољјано и Пицо Авостано. Одбили смо оба напада. Константали смо да је непријатељ имао 33 мртва, међу којима једног официра. У зони Соче ситуација је готово непромењена. Непријатељ је малим ноћним испадима и артиљеријском ватром великог калибра покушавао да нанесе губитке и да омета наше лагано наступање а нарочито да изазове наше батерије како би им открио положаје.

На француском фронту

Париз, 5 јула. — (Радиограм). Званичан француски коминике од 4 јула. — У Артоа канонада је изгубила сву јачину. Неколико граната је пало на Арас. На десној обали Ена у области Тројон водила се борба минама и било веома јако бомбардовање. Око 20 граната бачено је на Ремс од којих је један грађанин погинуо а други тешко рањен. У Аргоњи је дан прошла релативно на миру изузев пешадијске акције на висовима Мезе. Немци су после бомбардовања од прошле ноћи извршили жесток напад на француске положаје од Капонског рова на све до села Епаржа, на јужни гребен Јаруге Суво. Успели су само на једној тачки да поврате један део ровова, које су им Французи били отели 23 јуна. Неколико група Немаца, које су биле успешне да узму Јаругу, или су побегле или заробљене. Између гребена Суво и Калонског рова Немци су такође били одбијени са великим губитцима. У шуми Армон и даље траје бомбардовање.

Прокуратор Синода

Петроград, 5 јула. — Самарин, члан државног савета, именован је за прокуратора Св. Синода.

ОГЛАСИ

Изјава благодарности

Ја сам се разболео у другој половини месеца марта ове год. од пегавца, па како никога од фамилије немам сем управу организације што ме је обходила у слабости и предала у исту болницу, а кад сам дошао у руке г. Милисаву Ж. Милисављевићу, економу, његовим свесним заступањем непрестав дан и ноћ око мене, срећно сам прешао као и многи његови болесници, и ако је од мене била свака нада изгубљена.

Због тога изјављујем му велику и вечиту благодарност и желим да се на његову заузимљивост угледају сви лекари као и сви економ болница, јер у овој болници је најмањи број умро од пегавца за време његовог трајања.

Књажевци, 16 јуна 1915.

БЛАГОЈА О. ЈОВАНОВИЋ
мутаџија.

ПОТРЕБАН је један КАЗАНЦИСКИ радник преко седмине година. Награда добра. Обратити се на адресу: Цели Николићу, казајици. Неготин.